

Trybunał Konstytucyjny

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Prewencyjna kontrola norm*, dostępny w internecie: niezniknelo.pl [dostęp 25.02.2020 r.].
- Źródło: Laura Żywica, *Kiedy Trybunał orzeka o zgodności celów partii politycznych?*, dostępny w internecie: infor.pl [dostęp 4.08.2020 r.].

- Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 22.07.2020 r.].
- Źródło: Komunistyczna Partia Polski, *Socjalizm, czyli demokracja*, dostępny w internecie: kom-pol.org [dostęp 25.02.2020 r.].
- Źródło: cambio0909, *Kazus – skarga konstytucyjna*, 19.11.2018 r., dostępny w internecie: forumprawne.org [dostęp 18.05.2020 r.].
- Źródło: *Skarga konstytucyjna*, dostępny w internecie: poradnik.interwencjaprawna.pl [dostęp 4.08.2020 r.].
- Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*, 2.04.1997 r., dostępny w internecie: sejm.gov.pl.
- Źródło: *Pozycja ustrojowa i organizacja Trybunału Konstytucyjnego*, dostępny w internecie: niezniknelo.pl [dostęp 25.02.2020 r.].
- Źródło: Robert Alberski, *Trybunał Konstytucyjny w polskich systemach politycznych*, Wrocław 2010, s. 55.

Sądowa kontrola prawa jako element gwarancji demokratycznych rządów rozpowszechniła się po II wojnie światowej. W okresie dwudziestolecia międzywojennego tylko w trzech państwach europejskich – Czechosłowacji, Austrii i Hiszpanii – wprowadzone zostały sądy konstytucyjne. Działalność Trybunału Konstytucyjnego Republiki Austrii została zawieszona w 1933 roku. Był to początek rozpadu systemu demokratycznego w tym państwie. Po II wojnie światowej w wielu krajach Europy Zachodniej zdecydowano się na powołanie sądów konstytucyjnych.

((Robert Alberski

Trybunał Konstytucyjny w polskich systemach politycznych

Niewątpliwie wpływ na te decyzje miały doświadczenia okresu międzywojennego. W wielu krajach doszło wtedy do kryzysu, a następnie upadku systemu demokratycznego. Często działo się tak zgodnie z wolą większości parlamentarnej, która za pomocą zwykłego ustawodawstwa stopniowo ograniczała prawa polityczne obywateli, swobodę działania partii politycznych, przyznawała egzekutywie

nadzwyczajne uprawnienia niweczące konstytucyjną zasadę podziału władzy, a ostatecznie doprowadziła do zmiany konstytucji.

Źródło: Robert Alberski, *Trybunał Konstytucyjny w polskich systemach politycznych*, Wrocław 2010, s. 55.

Twoje cele

- Scharakteryzujesz zasady sądowej kontroli stanowiącego prawa.
- Przeanalizujesz najważniejsze funkcje Trybunału Konstytucyjnego w Polsce.
- Ocenisz znaczenie sądowej kontroli prawa dla trwałości demokracji.

Dla zainteresowanych

**Trybunał Konstytucyjny –
podsumowanie**

**Konstytucja RP. Rozdział
VIII – Sądy i trybunały.
Sąd Najwyższy**

**Odpowiedzialność
konstytucyjna
w Rzeczypospolitej
Polskiej i Stanach
Zjednoczonych Ameryki**

**Odpowiedzialność
Prezydenta RP**

**Konstytucja – najwyższe
władze**

**Konstytucyjne zasady
działania sądów**

Konstytucja i jej funkcje

Przeczytaj

Sądowa kontrola prawa

W okresie powojennym, aby zabezpieczyć ustawy konstytucyjne wprowadzające ochronę praw mniejszości przed chwilowymi działaniami partii rządzącej i w ten sposób chronić państwo prawa, postanowiono wprowadzić do systemów politycznych sądy konstytucyjne. Ich celem miała być ochrona praw fundamentalnych, zawartych w umowach międzynarodowych i konstytucjach państw demokratycznych.

We współczesnych państwach demokratycznych władza sądownicza, czyli trzecia władza, ma jasno określone zadania. Głównym jest kontrola działań legislatywy i egzekutywy w demokratycznym państwie prawa. Obszary kontrolowane przez władzę sądowniczą w państwie demokratycznym przedstawia poniższy schemat. Wskazuje on na funkcje różnych organów władzy sądowniczej, Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, które mają prawo tzw. kontroli bezpośredniej.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Inną, równie ważną funkcję w państwach demokratycznych pełnią sądy konstytucyjne. Trybunał Konstytucyjny w Polsce rozpoczął swoją działalność w roku 1987. Początkowo, przed uchwaleniem Konstytucji RP, jego orzeczenia nie były ostateczne. W okresie schyłkowego PRL-u obowiązywała zasada, że posłowie reprezentujący suwerena mają głos ostateczny. Po uchwaleniu konstytucji zostały wprowadzone przepisy przejściowe. Sejm mógł w dalszym ciągu większością $\frac{2}{3}$ głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów odrzucić orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o niekonstytucyjności ustaw, które zostały uchwalone przed uchwaleniem Konstytucji RP. Zasada ta obowiązywała do roku 1999, ale dotyczyła tylko ustaw uchwalonych przed wejściem w życie Konstytucji RP.

Uzasadnij konieczność istnienia sądowej kontroli prawa we współczesnych państwach demokratycznych. Odwołaj się do doświadczeń historycznych.

Po uchwaleniu Konstytucji RP w 1997 roku Trybunał Konstytucyjny stał się jednym z najważniejszych organów kontroli prawa w Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z poniższym schematem konstytucyjność prawa mogą kontrolować organy wewnątrzparlamentarne, których zadaniem jest niedopuszczenie do uchwalenia niezgodnych z konstytucją ustaw, lub systemy pozaparlamentarne, które kontrolują już ustanowione prawo. Systemy pozaparlamentarne mają na celu ochronę praw fundamentalnych w sytuacji nadużywania przez większość parlamentarną swojej liczebnej przewagi.

System kontroli konstytucyjności prawa

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Trybunał Konstytucyjny

Trybunał Konstytucyjny w Polsce wpisuje się w model pozaparlamentarny i jest przykładem sądu konstytucyjnego.

Skład

” *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku*

Art. 194

1. Trybunał Konstytucyjny składa się z 15 sędziów, wybieranych indywidualnie przez Sejm na 9 lat spośród osób wyróżniających się wiedzą prawniczą. Ponowny wybór do składu Trybunału jest niedopuszczalny.
2. Prezesa i Wiceprezesa Trybunału Konstytucyjnego powołuje Prezydent Rzeczypospolitej spośród kandydatów

przedstawionych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Trybunału Konstytucyjnego.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 22.07.2020 r.].

Sposób powoływania sędziów Trybunału Konstytucyjnego powinien zapewnić ich niezależność od władzy ustawodawczej i wykonawczej. Dziewięcioletnia kadencja, czyli dłuższa niż dwie kadencje parlamentu, powinna gwarantować, że sędziowie Trybunału mogą być wybierani przez różne politycznie składy sejmu. Brak możliwości [reelekcji](#) jest gwarantem uniezależnienia sędziów Trybunału od decyzji legislatywy. Zgodnie z polską konstytucją sędziami Trybunału Konstytucyjnego powinni być wybierani najlepsi polscy prawnicy. Tradycją wyborów do Trybunału było powoływanie na jego sędziów profesorów prawa z najlepszych polskich uczelni. Również powoływanie prezesa i wiceprezesa Trybunału Konstytucyjnego jest, zgodnie z konstytucją, podkreśleniem niezależności tej instytucji. Personalnie kandydatów na te stanowiska proponuje Zgromadzenie Ogólne Sędziów Trybunału Konstytucyjnego. Prezydent wybiera prezesa i wiceprezesa spośród trzech kandydatów, ale jest ograniczony w swoich decyzjach. Nie można także zapomnieć o odpowiedzialności sędziów. Tu również konstytucja gwarantuje im niezawisłość. Zgodnie z nią odpowiadają przed Zgromadzeniem Ogólnym Sędziów Trybunału Konstytucyjnego.

Odpowiedzialność

” *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku*

Art. 196

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego nie może być, bez uprzedniej zgody Trybunału Konstytucyjnego, pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. Sędzia nie może być zatrzymany lub aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa, jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie

powiadamia się Prezesa Trybunału Konstytucyjnego, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 22.07.2020 r.].

Zastanów się, jakie znaczenie dla obywatela ma niezależność sędziów Trybunału Konstytucyjnego.

Kompetencje

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Jak można zauważyć powyżej, rola Trybunału Konstytucyjnego w Polsce jest związana z kontrolną funkcją społeczeństwa nad rządzącymi. Trybunał występuje w interesie obywateli, którzy przyjęli konstytucję w referendum. Jego zadaniem jest chronienie wartości konstytucyjnych przed działaniami większości rządzącej, która czasami może chcieć dla własnych celów politycznych „naginać konstytucję”. W dwudziestoleciu międzywojennym jedną z przyczyn kryzysu i demontażu demokracji w państwach europejskich był brak sądowej kontroli działań legislatywy i egzekutywy.

Gwarancją niezależności są również podmioty uprawnione do wystąpienia z wnioskiem do Trybunału. Należą do nich przedstawiciele wszystkich trzech władz.

Wskaż przykłady spraw, z jakimi poszczególne podmioty mogą występować do Trybunału Konstytucyjnego.

Skład orzekający

Do Trybunału Konstytucyjnego trafiają sprawy o różnym znaczeniu. Mogą to być [skargi konstytucyjne](#), które mają znaczenie dla konkretnego obywatela, ale nie zawsze

muszą nieść ze sobą skutki prawne wykorzystywane do interpretacji prawa. Innymi sprawami trafiającymi do Trybunału Konstytucyjnego mogą być wnioski o uznanie ustawy za niezgodną z konstytucją, które mają już znaczenie dla wszystkich.

Trybunał może orzekać w różnych składach.

Skład orzekający Trybunału Konstytucyjnego

Pełny skład	5 sędziów	3 sędziów
<ul style="list-style-type: none"> • w sprawach sporów kompetencyjnych między centralnymi organami państwa; • o stwierdzeniu przeszkody w sprawowaniu urzędu Prezydenta RP; • o zgodności z konstytucją celów i działalności partii politycznych; • o stwierdzeniu zgodności z konstytucją ustawy przed jej podpisaniem lub umowy międzynarodowej przed ratyfikacją; • w sprawach szczególnie zawitych; 	<ul style="list-style-type: none"> • w sprawach zgodności ustaw lub ratyfikowanych umów międzynarodowych z konstytucją; • o zgodności ustaw z umowami międzynarodowymi, których ratyfikacja wymaga uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie; 	<ul style="list-style-type: none"> • o zgodności innych aktów normatywnych z konstytucją, umowami międzynarodowymi i ustawami; • w sprawach zażaleń na odmowę nadania biegu sprawie w przedmiocie kontroli norm prawnych oraz skarg konstytucyjnych; • w sprawach wyłączenia sędziego;

Działalność

Trybunał Konstytucyjny jest instytucją weryfikującą kompatybilność polskiego i międzynarodowego systemu prawnego.

” *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku*

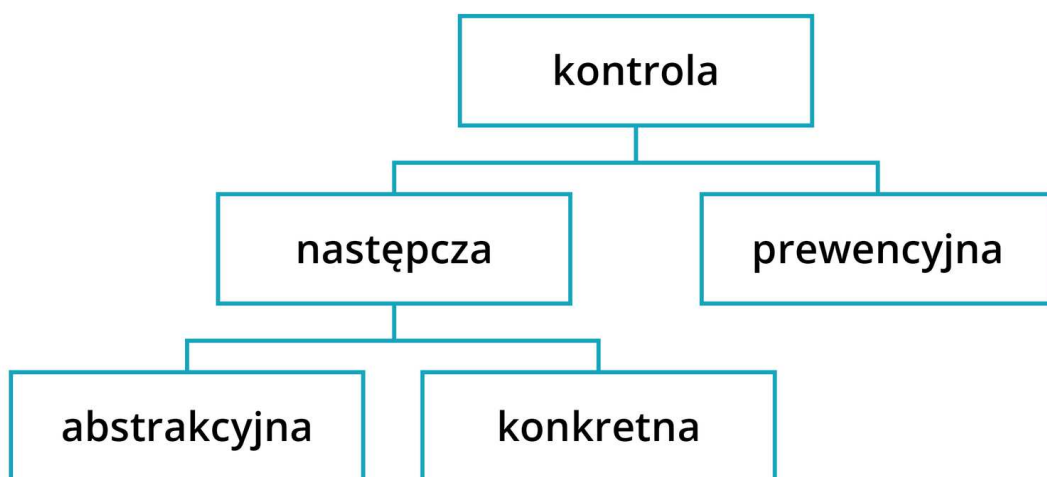
Art. 188

Trybunał Konstytucyjny orzeka w sprawach:

1. zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją;
2. zgodności ustaw z ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi, których ratyfikacja wymagała uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie;
3. zgodności przepisów prawa, wydawanych przez centralne organy państwowe; z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi i ustawami;
4. zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznych;
5. skargi konstytucyjnej, o której mowa w art. 79 ust. 1.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 22.07.2020 r.].

W przypadku orzekania o zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją RP Trybunał Konstytucyjny może prowadzić kontrolę:

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Jak wynika ze schematu, Trybunał Konstytucyjny może wydać orzeczenie zarówno po uchwaleniu ustawy czy zarejestrowaniu partii politycznej (**kontrola następcza**), jak i w trakcie trwania procedur (**kontrola prewencyjna**). Jeśli chodzi o proces ustawodawczy, tylko Prezydent RP ma prawo zgłoszenia swoich wątpliwości w zakresie zgodności procedowanego prawa z konstytucją oraz prawo kontroli prewencyjnej. Pozostałe uprawnione podmioty mogą wystąpić z wnioskiem o kontrolę następczą. [Kontrola abstrakcyjna](#) dotyczy np. badania zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją RP. [Kontrola konkretna](#) to wydawanie orzeczeń w sprawie sporów kompetencyjnych czy skarg konstytucyjnych.

Postępowanie przed TK wszczynane jest zawsze **na wniosek**, w wyniku pytania prawnego lub skargi konstytucyjnej. Trybunał nigdy nie wszczyna postępowania z urzędu. Rozprawy są **jawne**. Jawność może być wyłączona ze względu na bezpieczeństwo państwa lub ochronę tajemnicy państwowej. Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego są **ostateczne**. Oznacza to ich prawomocność formalną (niezaskarżalność) oraz materialną (niewzruszalność). Orzeczenia TK stwierdzające niezgodność aktu normatywnego lub normy prawnej powodują **ustratę mocy** obowiązującej danego aktu bądź stosowanej normy. Akt niezgodny z konstytucją przestaje obowiązywać albo w momencie ogłoszenia orzeczenia lub w terminie określonym przez Trybunał. W przypadku ustaw nie może on przekroczyć 18 miesięcy od dnia ogłoszenia, w przypadku innych aktów prawnych – 12 miesięcy.

Obszary działań podejmowanych przez TK

Znajdź przykłady działań Trybunału Konstytucyjnego w każdym z obszarów.

Słownik

kontrola abstrakcyjna

kontrola aktu prawnego w oderwaniu od stanu faktycznego; następuje w sytuacji, kiedy Trybunał Konstytucyjny orzeka o zgodności ustaw z konstytucją lub ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi

kontrola konkretna

następuje w sytuacji, kiedy Trybunał Konstytucyjny orzeka w sprawie skarg konstytucyjnych

reelekcja

ponowne wybranie kogoś na jakieś stanowisko lub urząd

skarga konstytucyjna

środek prawny pozwalający osobie fizycznej bądź prawnej na zweryfikowanie ostatecznych rozstrzygnięć organów publicznych, które naruszają konstytucyjne prawa i wolności osoby występującej ze skargą; skarga konstytucyjna może być wniesiona tylko w wypadku wyczerpania toku instancyjnego, czyli gdy wykorzystamy już wszystkie środki odwoławcze

veto player

jest to instytucja osadzona w prawie państwowym, która może dokonać zatrzymania w zamian istniejącego *status quo*, czyli np. zablokować niezgodną z konstytucją zmianę prawa

Film

Polecenie 1

Zapoznaj się z wypowiedzią dr. hab. Roberta Alberskiego na temat sądowej kontroli prawa i wykonaj ćwiczenia.

Trwa wczytywanie danych ..

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DAqs0JkY7>

Źródło fot. na ekranie tytułowym: Adrian Grycuk, CC BY-SA 3.0

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film pod tytułem: Dlaczego w państwach demokratycznych wprowadzono sądową kontrolę prawa?

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Ćwiczenie 4

Polecenie 2

Zapoznaj się z miniwykładem dr. hab. Roberta Alberskiego na temat polskiego sądownictwa konstytucyjnego. Następnie wykonaj zadania.

Trwa wczytywanie danych ..

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DAqs0JkY7>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film pod tytułem: Sądownictwo konstytucyjne w Polsce.

| **Ćwiczenie 5**

| **Ćwiczenie 6**

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj zadanie.

” *Prewencyjna kontrola norm*

Kontrola prewencyjna została wprowadzona w 1989 r., a Konstytucja z 1997 r. przejęła ten model, choć z pewnymi modyfikacjami. Prawo zwrócenia się do Trybunału w tym trybie przysługuje tylko Prezydentowi i może się odnosić tylko do ustaw już uchwalonych i przedstawionych Prezydentowi do podpisu oraz do umów międzynarodowych przedstawionych Prezydentowi do ratyfikacji.

Źródło: *Prewencyjna kontrola norm*, dostępny w internecie: niezniknelo.pl [dostęp 25.02.2020 r.].

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj zadanie.

” cambio0909

Kazus – skarga konstytucyjna

Dnia 4 września 2012 roku do TK wpłynęła (nadana listem poleconym 4 dni wcześniej) skarga konstytucyjna Andrzeja B. Skarżący zarzucił, że ustawa o wykonywaniu eksmisji z lokali mieszkalnych oraz oparty na jej przepisach wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 20 maja 2012 roku (doręczony stronom postępowania 30 maja 2012 r.) są niezgodne z konstytucją. W skardze wskazano przepis ustawy, na podstawie dokładnego stanu faktycznego. Skarżący wskazał, że jego ojciec został pozbawiony prawa do lokalu mieszkalnego a następnie eksmitowany. Andrzej B. dodał, że – będąc notariuszem – jest legitymowany do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej, ponieważ jego ojciec, z powodu złego stanu zdrowia, sam nie może tego uczynić.

Źródło: cambio0909, *Kazus – skarga konstytucyjna*, 19.11.2018 r., dostępny w internecie: forumprawne.org [dostęp 18.05.2020 r.].

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj zadanie.

” *Skarga konstytucyjna*

Zgodnie z art. 79 § 1 Konstytucji RP każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Oznacza to, że przedmiotem skargi konstytucyjnej może być wyłącznie akt normatywny (ustawa, rozporządzenie, zarządzenie itd.). Trybunał Konstytucyjny odmawia rozpatrzenia skargi złożonej jedynie na określone orzeczenie sądu czy organu administracji. W skardze konstytucyjnej można kwestionować wyłącznie regulację prawną, która była podstawą takiego orzeczenia.

Źródło: *Skarga konstytucyjna*, dostępny w internecie: poradnik.interwencjaprawna.pl [dostęp 4.08.2020 r.].

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj zadanie.

” Pozycja ustrojowa i organizacja Trybunału Konstytucyjnego

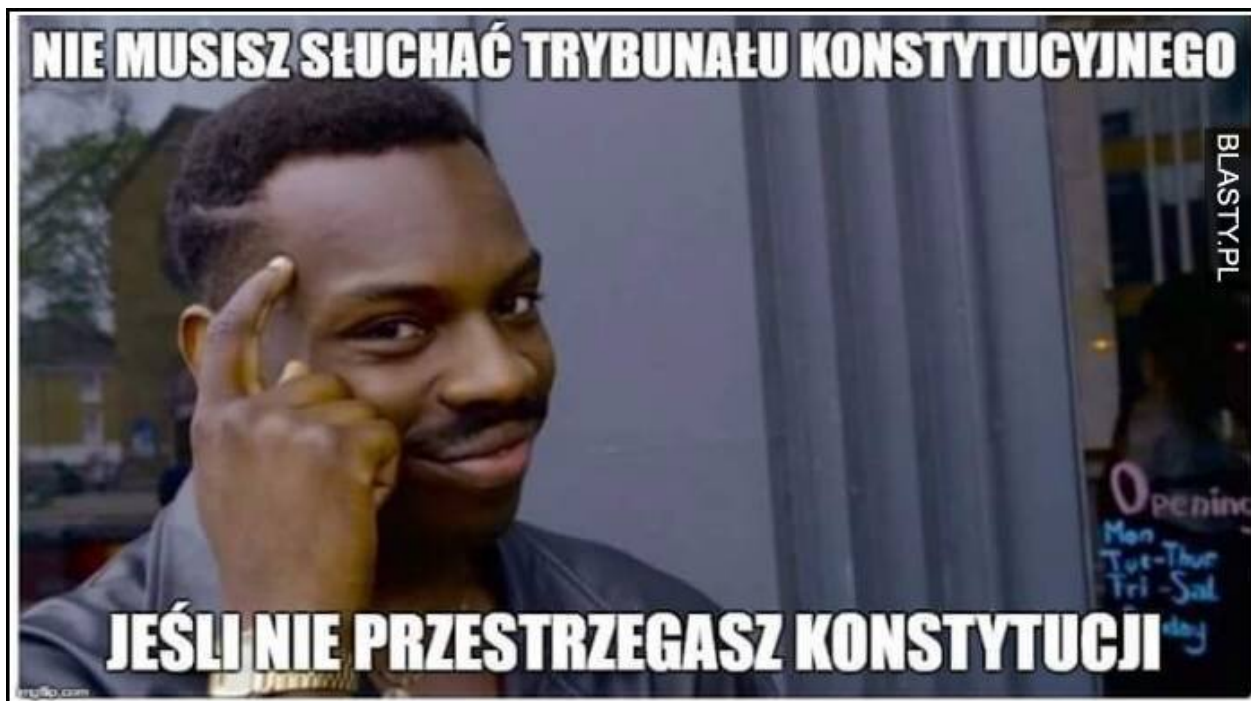
Podstawowym zadaniem Trybunału Konstytucyjnego jest kontrola hierarchicznej zgodności norm prawnych, a więc rozstrzyganie o tym, czy normy prawne niższego rzędu są zgodne z normami prawnymi wyższego rzędu (a zwłaszcza z konstytucją), i w miarę potrzeby eliminowanie norm niezgodnych z systemem obowiązującego prawa. Wyłącznym punktem odniesienia dla tych rozstrzygnięć jest prawo (konstytucja), podejmowane są one na tle sporu o hierarchiczną zgodność tego prawa i zapadają w procedurze typu sądowego; działalność sądów konstytucyjnych jest czasem określana mianem negatywnego ustawodawcy – bowiem, tak jak polski Trybunał Konstytucyjny, eliminują przepisy niekonstytucyjnych ustaw z systemu obowiązującego prawa.

Źródło: *Pozycja ustrojowa i organizacja Trybunału Konstytucyjnego*, dostępny w internecie: niezniknelo.pl [dostęp 25.02.2020 r.].

Ćwiczenie 5

Zapoznaj się z ilustracją i wykonaj zadanie.

Źródło: blasty.pl, tylko do użytku edukacyjnego.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj zadanie.

” Laura Żywica

Kiedy Trybunał orzeka o zgodności celów partii politycznych?

Szczególne zastosowanie ma tutaj art. 11 ust. 1, zgodnie z którym za partię polityczną może być uznana tylko organizacja zrzeszająca „na zasadach dobrowolności i równości obywateli polskich w celu wpływania metodami demokratycznymi na kształtowanie polityki państwa”, oraz art. 13 zakazujący istnienia partii „odwołujących się w swoich programach do totalitarnych metod i praktyk działania nazizmu, faszyzmu i komunizmu”, a także takich, których „program lub działalność zakłada lub dopuszcza nienawiść rasową i narodowościową, stosowanie przemocy w celu zdobycia władzy lub wpływu na politykę państwa albo przewiduje utajnienie struktur lub członkostwa.

Źródło: Laura Żywica, *Kiedy Trybunał orzeka o zgodności celów partii politycznych?*, dostępny w internecie: infor.pl [dostęp 4.08.2020 r.].

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj zadanie.

” *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku*

Art. 54

1. Trybunał rozstrzyga spory kompetencyjne, gdy dwa lub więcej centralne konstytucyjne organy państwa uznały się za właściwe do rozstrzygnięcia tej samej sprawy lub wydały w niej rozstrzygnięcie (spór kompetencyjny pozytywny) albo gdy organy te uznały się za niewłaściwe do rozstrzygnięcia określonej sprawy (spór kompetencyjny negatywny).

2. Wniosek powinien wskazywać kwestionowane działanie lub zaniechanie oraz przepis Konstytucji lub przepis ustawy, który został naruszony.

Art. 55

1. Wszczęcie postępowania przed Trybunałem powoduje zawieszenie postępowania przed organami, które prowadzą spór kompetencyjny.

2. Trybunał, po zaznajomieniu się ze stanowiskiem uczestników postępowania, może podjąć postanowienie o tymczasowym uregulowaniu kwestii spornych, a w szczególności o zawieszeniu czynności egzekucyjnych, jeżeli jest to konieczne dla zapobieżenia poważnym szkodom lub podyktowane szczególnie ważnym interesem społecznym.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj zadanie.

” Komunistyczna Partia Polski

Socjalizm, czyli demokracja

Istotą socjalizmu jest możliwość pełnego korzystania z efektów swojej pracy przez każdego, kto ją wykonuje. Oznacza to sprawiedliwe, odpowiednie do efektów pracy wynagrodzenie, dzięki społecznej własności środków produkcji, których powstanie jest efektem pracy całego społeczeństwa. Socjalizm oznacza prawdziwą demokrację, w której podstawowa dziedzina życia społecznego – gospodarka jest kontrolowana w sposób demokratyczny przez wszystkich. Tylko socjalizm może zapewnić wykorzystanie wielkich technicznych zdobyczy ludzkości dla dobra człowieka.

Dzisiejszy ustrój, chociaż potocznie utożsamiany z demokracją, z prawdziwą demokracją ma niewiele wspólnego. Demokracja oznacza system, w którym decydujące zdanie należy do większości – do ludu. Demokracja to coś więcej niż możliwość oddawania głosu raz na 4 lata i to w warunkach, w których realnie nie ma się żadnego wpływu na kształt polityki i podejmowane decyzje. Demokracja musi być realizowana na co dzień, w szczególności w zakładach pracy, w samorządach, w najbliższym otoczeniu.

Źródło: Komunistyczna Partia Polski, *Socjalizm, czyli demokracja*, dostępny w internecie: kom-pol.org [dostęp 25.02.2020 r.].

Dla nauczyciela

Autorka: Anna Wąsiel-Alberska

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Trybunał Konstytucyjny w Polsce jako przykład sądowej kontroli stanowionego prawa

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

X. Kontrola władzy.

Uczeń:

9) wykazuje znaczenie sądownictwa konstytucyjnego dla państwa prawa; przedstawia działania Trybunału Konstytucyjnego w Rzeczypospolitej Polskiej, odwołując się do przykładów rozstrzygniętych przez niego spraw.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- ocenia znaczenie sądów konstytucyjnych dla funkcjonowania państwa demokratycznego;
- charakteryzuje kompetencje Trybunału Konstytucyjnego w Polsce;
- rozróżnia rodzaje kontroli prowadzonej przez Trybunał Konstytucyjny.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm;
- odwrócona klasa.

Metody i techniki nauczania:

- burza mózgów;
- mapa pojęć;
- analiza tekstu źródłowego;
- elementy dramy.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Na poprzedniej lekcji uczniowie opracowują na podstawie Konstytucji RP kompetencje Trybunału Konstytucyjnego.
2. Następuje przedstawienie tematu i celów lekcji.
3. Lekcja zaczyna się burzą mózgów, w czasie której uczniowie oceniają znaczenie sądów konstytucyjnych w państwie demokratycznym.

Faza realizacyjna

1. Wykorzystując mapę myśli, nauczyciel porządkuje kompetencje Trybunału Konstytucyjnego w Polsce. Jedna osoba jest proszona o ocenę znaczenia każdej z nich dla obywatela państwa demokratycznego.
2. Wykorzystując treść e-materiału, nauczyciel wskazuje, jakie podmioty mają prawo zgłaszania wniosków i skarg do Trybunału, i w jakich składach Trybunału będą one rozpatrywane.
3. Nauczyciel wybiera jedną z kompetencji Trybunału, uczniowie są proszeni o przeprowadzenie symulacji obrad Trybunału na podstawie Ustawy o Trybunale Konstytucyjnym. Może to być np. rozpatrzenie skargi konstytucyjnej, orzeczenie

o legalności działań partii politycznej lub rozstrzygnięcie sporu kompetencyjnego. Nauczyciel przygotowuje sytuację na podstawie konkretnego orzeczenia.

4. Nauczyciel przedstawia uczniom, jako podsumowanie symulacji, orzeczenie TK w rozpatrywanej przez uczniów sprawie.

Faza podsumowująca

1. Praca z filmem. Uczniowie w ramach podsumowania zajęć oglądają materiały filmowe nt. sądowej kontroli prawa i sądownictwa konstytucyjnego w Polsce. Dyskutują i zapisują wnioski.

2. Uczniowie wykonują ćwiczenia interaktywne wskazane przez nauczyciela.

Praca domowa:

Nauczyciel prosi uczniów, aby przygotowali po jednym przykładzie orzeczeń dotyczących innych kompetencji Trybunału.

Materiały pomocnicze:

Robert Alberski, *Trybunał Konstytucyjny w polskich systemach politycznych*, Wrocław 2010.

Ustawa z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym, isap.sejm.gov.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Filmy mogą zostać wykorzystane w ramach przygotowania do lekcji powtórkowej lub stworzenia przez uczniów własnych prezentacji/filmów nt. Trybunału Konstytucyjnego.